



თინა იველაშვილი

**ქართული ეროვნული სახელმწიფოებრიობის
არსებობის საყრდენი ქვაკუთხედი**

*„სამი ღვთაებრივი საუნჯე დაგვრჩა
ჩვენ მამა-პაპათაგან: მამული, ენა და სარწმუნოება.
თუ ამათაც არ ვუპატრონეთ, რა კაცები
ვიქნებით, რა პასუხს გავსცემთ შთამომავლობას.“*

წმიდა ილია მართალი.

ქართველი ერი საქართველოს სახელმწიფოებრივ არსებობას ყოვლის-
მომცველ, მრავალი სასიცოცხლო მნიშვნელობით დატვირთულ სამ ცნებას
– მამულს, ენას და სარწმუნოებას – უკავშირებს. ამ მუდმივი განუყოფე-
ლი სამეულიდან ერთ-ერთის დაკნინება-დამცრობა დანარჩენი ორის და,
შესაბამისად, მთლიანად ერის არსებობას უქმნის საფრთხეს.

მამული, ენა, სარწმუნოება – ეს ისეთი ცნებებია, რომლებიც ნორმ-
ალური თვითმყოფადი სახელმწიფოებრიობის არსებობისა და მისი
შინაგანი სიმტკიცის ნიშან-სვეტია; ეს ისეთი ცნებებია, რომელთა დაც-
ვა-შენახვისათვის ყოველ ეპოქაში ერიც და ბერიც მხარდამხარ თავგან-
წირვით უნდა იბრძოდეს. ამასთან დაკავშირებით ჯერ კიდევ თავის დროზე
გიორგი მერჩულე აღნიშნავდა: „ქართლად ფრიადი ქვეყანად აღირაცხების,
რომელსაცა შინა ქართულითა ენითა ჟამი შეიწირვის და ლოცვად ყოველი
აღესრულების“ [6, 591].

დღეს ჩვენს ქვეყანაში მიზანმიმართულად ებრძვიან ქართულ ეროვნულ
მენტალობას, აზროვნებას, მრწამსს და საერთოდ ყველაფერს იმას, რაც
კი ქართველ კაცს მრავალი ათასი წლის განმავლობაში შეუქმნია. მათი
ამოცანაა, საქართველოში ქართველმა დაივიწყოს თავისი ისტორია, წარ-
მომავლობა და რაღაც უეროვნებო, უჯიშო, რწმენადაკარგულ, გაუგებარ
წარმონაქმნად იქცეს. დიდი ილია გვაფრთხილებდა: „ერის დაცემა და
გათახსირება მაშინ იწყება, როცა ერი თავის საუბედუროდ თავის ისტო-
რიას ივიწყებს... როგორც კაცად არ იხსენიება მაწანწალა, რომელსაც

აღარ ახსოვს ვინ არის იგი, საიდან მოდის და სად მიდის, ისე ერად სახსენებელიც არ არის იგი, რომელსაც თავისი ისტორია არ ახსოვს... ამისთანა ხალხი უბინაო კაცსა ჰგავს, არ იცის, ვინ არის და რისთვის არის“[1,604].

მამული. ამ სამი ცნებიდან მამული — ეს არის ყოველი დამოუკიდებელი სახელმწიფოსათვის (მნიშვნელობა არ აქვს, ის დემოკრატიულია თუ არადემოკრატიული) საყრდენი ქვაკუთხედი, რომლის გამოცლა მისი დაქცევის ტოლფასია.

„მამული!... ამ სიტყვის ყოვლად-მპყრობელი მნიშვნელობა ვრცელია და ფართო. იქ საცა ხალხი დარღვეული არ არის და განთვითულობა — ეგ ჭირთა-ჭირი არ მეფობს, იქ მაგ სიტყვის აზრი ცხოვრების მიმნიჭებელი სულია მთელი ხალხის, ერთიანი მაჯის ერთიანი ძარღვია. იქ მაგ სიტყვის ხსენებაზედ თვითუღსა — მთელის ხალხისა და მთელს ხალხს თვითოეულისა ჭირი და ღზინი წარმოუდგება ხოლმე. იქ მაგ სიტყვის ხსენებაზედ დიდი და პატარა, ქალი და კაცი თავისი ქვეყნის ნაღველითა ნაღვლობს, ღზინითა ღზინობს, დღეობითა და ღიღებითა — დღესასწაულობს... ჩვენში! ჩვენშიც მაგ სიტყვას მაგეთი მნიშვნელობა ჰქონია თურმე... ეხლა ეგ დიდებული სიტყვა თვითოეულის ჩვენთაგანის გათავთავებულ უძრავს ქონებას ნიშნავს და არა მთელის ხალხის სამშობლოს“[1, 543].

მეფის რუსეთის მიერ ჩვენი ქვეყნის მიერთების შემდეგ საქართველოს მოსახლეობის გაბატონებული ფენის დიდმა ნაწილმა დაკარგა რა ქვეყნის მართვა-დაცვაში გარკვეული ფუნქცია, ნაცვლად იმისა, რომ მის ხელში თავმოყრილი მიწა-წყლისათვის მიეხედა და მოეწყო, ფუქსავატურ ცხოვრებას მიჰყო ხელი და მისი განიავება დაიწყო; მამა-პაპის სისხლით შენარჩუნებულ ადგილ-მამულს ძირითადად უცხოელებზე და საქართველოში ახლადფეხადგმულ უცხო ტომის ჩარჩ-ვაჭრებზე კაპიკებად ყიდდა. შეიძლება ითქვას, რომ XIX საუკუნის ბოლოს საქართველოში საუკეთესო მიწების უდიდესი მაწილის მესაკუთრენი ძირითადად არაქართველი უცხოტომელები იყვნენ. ამ პროცესს ქართველი საზოგადო მოღვაწენი (ი. ჭავჭავაძე, ა. წერეთელი და სხვები) შემოფოთებით ადევნებდნენ თვალს და მოსახლეობას გამოფხიზლებისაკენ მოუწოდებდნენ.

1921 წელს, საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ, გამოცემული დეკრეტით მიწის ნაციონალიზაცია გამოცხადდა (ყველა მესაკუთრეს, განურჩევლად ეროვნებისა, ჩამოართვეს მამულები და სახელმწიფო საკუთრებად გამოაცხადეს). ვინც ამ პროცესს შეეწინააღმდეგა, გააკულაკეს და შუა აზიაში გადაასახლეს, ღარიბ-ღატაკი გლეხობა კი კოლექტიურ მეურნეობებში გააერთიანეს და ღროებით მფლობელობაში მცირეოდენი საკარმიდამო ნაკვეთი დაუტოვეს. შეიძლება ითქვას, რომ იმ დროისათვის მიწის ნაციონალიზაცია (სახელმწიფო საკუთრებაში გადასვლა) იყო ერთადერთი სწორი ნაბიჯი, რომლის მეშვეობითაც 70 წლის განმავლობა-

ში ე. წ. საბჭოთა საქართველო საკუთარი მიწის თუნდაც ფორმალურ მე-საკუთრედ დარჩა.

საბჭოთა კავშირის დაშლისა და საქართველოს დამოუკიდებელ რესპუბლიკად გამოცხადების შემდეგ დაიწყო მიწის აქტიური დენაციონალიზაცია. მისი გარკვეული ნაწილი (გარკვეული ოდენობით) მოსახლეობას საკუთრებაში გადაეცა; უდიდესი ნაწილი ტყის მასივებთან ერთად კი სახელმწიფოს (უფრო მართებული იქნება თუ ვიტყვით — მმართველი ხელისუფლების) ხელში აღმოჩნდა, რომელიც დღემდე ძირითადად უცხოელ კერძო პირებზე ჰყიდის, ან ხანგრძლივი ვადით (49 წელი) აძლევს. ამ უკანასკნელთა მიერ ეროვნული სიმდიდრის უმოწყალო — არასწორი ექსპლუატაციის წყალობით, ქვეყნისათვის გამოუსწორებელი ეკოლოგიური ზიანი უკვე სახეზე გვაქვს.

საგანგაშოა ისიც, რომ ქვეყნის უმდიდრესი წიაღისეული (მარგანცის, კვარცის, ნავთობის და სხვა სახის უმნიშვნელოვანესი საბადოები), ენერგეტიკა, წყალმომარაგება, უდიდესი ტყის მასივები, დარჩენილი სამრეწველო ქარხნები და ა. შ. — ქვეყნის სასიცოცხლო არტერიები — არა მის რეალურ მებატონე ქართველს, არამედ უცხოტომელებს (ყოველ შემთხვევაში, ოფიციალურად ასე ჩანს) კაპიტლების ფასებში ჩავაბარეთ.

ოდითგანვე გვეამაყებოდა და ვაცხადებდით:

„სამშობლოს არვის წავართმევთ,
ჩვენც ნურვინ შეგვეცილება,
თორემ ისეთ დღეს დაგაყრით,
მკედარსაც კი გაეცინება.“

მაგრამ დღეს ქვეყნის სათავეებში მოკალათებულნი მავანნი და მავანნი მამა-პაპის სისხლით მორწყულ ქართულ მიწას ოცდაათ ვერცხლად სიამოვნებით აბარებენ უცხოტომელებს და კმაყოფილნი ურცხვად უკვე ხმამაღლა ღიღინებენ: „სამშობლოს არვის წავართმევთ, ჩვენსას სიამოვნებით დაგითმობთ, გახსენით ფულის ქისები, მობრძანდით, ღმერთმა შეგარგოთ.“

მოკლედ, თუ ასე გაგრძელდა, ქვეყნის სოფლის მოსახლეობის უდიდეს ნაწილს საბოსტნე ნაკვეთიც კი აღარ დარჩება. თუ ამას დავამატებთ სულ ახლახან (2008 წელს) ჩვენი მიწების ოცი პროცენტის დაკარგვას, საიდანაც სოფლის მეურნეობის პროდუქციის მწარმოებელი მოსახლეობა აიყარა (ძალით აჰყარეს) და ბოგანო ლტოლვილად იქცა, გამოდის, რომ სახელმწიფოს დამოუკიდებლობას და ძლიერებას ჩვენ თვითონ ჩვენი ხელით ვუთხრით ძირს; მოსახლეობას ჩვენ თვითონ ვაიძულებთ სოფლები მიატოვონ, დაცალონ, ქალაქებში გადაიხვეწონ და დღიურ მუშად — მეკურტნეებად — იქცნენ.

საქართველო ოდითგანვე აგრალური ქვეყანა იყო და შეიძლება ამან გადაგვირჩინა როგორც სახელმწიფო და დღემდე მოგვიყვანა. ეს კარგად იციან ჩვენმა უცხოელმა „კეთილის მსურველებმა“ და ამიტომ ყველა-

ნაირად ცდილობენ, ქართველი მიწათმოქმედი მეურნე მოწყვეტონ იმ მიწას, რომელზეც უძველესი დროიდან ჭიპლარით არის მიბმული. მიწას მოწყვეტილი მეურნე კი, როგორც საყრდენგამოცლილი, იძულებულია, თავის გატანისათვის დღიური სამუშაო ეძებოს. ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობისა და გაძლიერებისათვის დაინტერესებულმა სახელმწიფოს ხელმძღვანელობამ სწორედ სოფლის მეურნეობის აღდგენა-გაძლიერებისაკენ უნდა აიღოს გეზი და არა მის დაცლა-გაპარტახებისაკენ, რადგან „რა ამოწყდეს გლეხი კაცი, საქართველო გადაშენდეს“. რამდენიმე საუკუნის წინ ნათქვამი ეს ბრძნული გამონათქვამი დღესაც აქტუალურია და მომავალშიც აქტუალური იქნება.

მიწის უცხოელებზე გასხვისებით – დამოუკიდებელ ეროვნულ სახელმწიფოებრიობას ერთ-ერთ ძირითად და უმნიშვნელოვანეს საყრდენს ვაცლით. თავის დროზე მიწის გასხვისებასთან დაკავშირებით ილია ჭავჭავაძემ დაარისხა ზარები და შემოფოთებული გვაფრთხილებდა: „ხმლიანმა მტერმა ვერ დაგვათმობინა, ვერ წაგვართვა ჩვენი მიწა-წყალი, ჩვენი ქვეყანა. ხმლიან მტერს გაუუძელით, გადაურჩით. ქვეყანა და სახელი შევინახეთ, სახსენებელი არ ამოვიკვეთოთ, შევირჩინეთ, საქოლაჲი არავის ავაგებინეთ. ხმლით მოსულმა ვერა დაგვაკლო-რა, შრომით და გარჯით, ცოდნით და ხერხით მოსული-კი თან გაგვიტანს, ფეხქვეშ მიწას გამოგვაცლის, სახელს გაგვიქრობს, გაგვიწყვეტს, სახსენებელი ქართველისა ამოიკვეთება, და ჩვენს მშვენიერს ქვეყანას, როგორც უპატრონო საყდარს, სხვანი დაეპატრონებიან“ [1;680].

მნა. ენა სახელმწიფოს თვითიდენტიფიკაციის – ღერძია. ილუზია არის იმის მტკიცება, თითქოს მრავალენოვანობა (შესაბამისად მრავალენოვანება), ეთნოსების სიმრავლე სახელმწიფოს ღირსება და სიმდიდრე იყოს. ეს მისი ღირსება კი არა, მისი დაკნინება არის. ენა ცოცხალი ორგანიზმია და ამავე დროს ცვალებადიც. როდესაც ერთდროულად მრავალმხრივი (ზნეობრივი, მორალური, ფიზიკური, ეროვნული და ა. შ.) სახის დაკარგვის საშიშროება ემუქრება ამა თუ იმ კონკრეტულ ქვეყანას, პირველ რიგში ენას უნდა მოუფრთხილდნენ, რადგან ენა ერის სულია და როდესაც სული კედება, მაშინ სხეულის ფიზიკურ არსებობას აზრი ეკარგება. სული – ენა – კი მაშინ კედება, როცა მას ამახინჯებენ. სამწუხაროდ, დღეს საქართველოში ეს პროცესი მიზანმიმართულად მიმდინარეობს, რაც ქვეყნის დამოუკიდებლად არსებობას საფრთხეს უქმნის.

თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ამ ბოლო პერიოდში მიზანმიმართულად მიმდინარეობს ქართული ენის – ერის სულის, როგორც სახელმწიფო ენის, არა მხოლოდ შეგნებულად დაკნინება-დამცრობა, არამედ ანგლოფიციზმის ნიღაბს ამოფარებული უცხო სიტყვებით გაჯერება-დანაგვიანებაც. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ უცხო სიტყვათა მოძალეობა ქართულ ენაში საკმაოდ სერიოზულ პრობლემებს ქმნის მოქალაქეთა აზროვნებაშიც. ფაქ-

ტია, რომ ენა, წერა და აზროვნება — ეს ერთიანი პროცესია, რომელიც ეფუძნება ლოგიკას. აქედან გამომდინარე, ერთის დანაგვიანება-დაკნინება ავტომატურად უარყოფით გავლენას ახდენს დანარჩენ ორზეც.

ცნობილია, რომ ენა ადამიანში კოდირებულია და მისი ეროვნულობის გამომხატველია. ამიტომ აუცილებელია, ბავშვმა მშობლიურ ენაზე აიღვას ენა და პირველდაწყებითი განათლებაც მშობლიურ ენაზე მიიღოს. დღეს კი საქართველოში პირუკუ ხდება. ბავშვს პირველი კლასიდანვე სწავლას ინგლისურ ენაზე აწყებინებენ. „შზა ნიადაგზე იწყება ინგლისური ენის სწავლება პირველი კლასიდან, რაც ყოვლად მიუღებელია, რასაც ადასტურებენ პედაგოგიური და ფსიქოლოგიური აზროვნების უდიდესი წარმომადგენლები: იაკობ გოგებაშვილი, ილია ჭავჭავაძე, დიმიტრი უზნაძე და სხვები. ახლო წარსულში პროფესორი გურამ რამიშვილი წერდა: „სწორედ დედაენის საფუძვლიანი ცოდნა უნდა იქცეს სხვა ენების სწავლების, კულტურის აღქმისა და გაგების ბაზად.“ რა თქმა უნდა, აქსიომაა, რომ განათლების სისტემა უნდა აიგოს უპირველესად დედაენაზე და უნდა ეფუძნებოდეს ქართულ ქრისტიანულ ღირებულებებს. „თუ დედაენით არ ხარ გაზრდილი, გულში გაკლია ცეცხლი ქართული,“ — არც თუ დიდი ხნის წინ ბრძანა მუხრან მაჭავარიანმა [15,14].

ეს კარგად იციან მსოფლიოს ახალი წესრიგის ჩვენს ქვეყანაში დამკვიდრების ინიციატორებმა და ამიტომ თავიანთი ყურმოჭრილი, ოცდაათ ვერცხლზე გაყიდული, ე. წ. „ქართველი პოლიტიკოსების“ ხელით ყველაფერს აკეთებენ, რომ მომავალ თაობებში ქართული ეროვნული კოდი, გენი და სული გაანადგურონ, ჩაკლან, რათა თავიანთთვის სასურველი მართვადი საზოგადოება შექმნან.

თავის დროზე დიდი ილია ამბობდა: „ენა საღვთო რამ არის, საზოგადო საკუთრებაა, მაგას კაცი ცოდვილის ხელით არ უნდა შეეზოს... სხვისა არა ვიცი და ჩვენ-კი მშობელ მამასაც არ დაუთმობდით ჩვენ მშობლიურ ენის მიწასთან გასწორებას.“ იმ პერიოდისათვის ქართულ ენაში უცხო სიტყვების მოძალეხასთან დაკავშირებით კი მიუთითებდა: „პირუტყვ-ბუნების ხმის მსგავსი სიტყვებით აივსო ჩვენი ენა...“ [1,547].

ქართული ენის უცხო სიტყვებით დანაგვიანების შესახებ გრიგოლ ირბელიანიც გულის ტკივილით აღნიშნავდა:

„რა ენა წახდეს, ერიც დაეცეს,

წაეცხოს ჩირქი ტაძარსა წმიდას“ [5,].

ენის მნიშვნელობასთან დაკავშირებით XIX საუკუნის მეორე ნახევარში ივ. გვარამაძე აღნიშნავდა: „შთამომავლობის სრულფასოვან მამულიშვილად ჩამოყალიბებას საფუძვლად ორი ძირითადი პირობა მაინც უნდა დაედოს: მან უნდა ილოცოს მშობლიურ ენაზე და აუცილებლად უნდა გაიწურთნას მშობლიურ ენაზე, რადგან რწმენაც და ცოდნაც სხვა არაფერია, თუ არა თვით ადამიანის სულში ენის საშუალებით კოდირებული მემკვიდრეობა,

რომლის უარყოფა თვით მემკვიდრეობის უარყოფას ნიშნავს. უპირველესი ყურადღება უნდა მიექცეს სკოლასა და ეკლესიას. ჩვენი გადარჩენა ამ ორ საგანზე არის დამოკიდებული“ [17,3]. „ბავშვის მშობლიურ ენაზე სწავლა-განათლების საფუძველზე ხდება მისი ეროვნული სულისკვეთების, მენტალიტეტის, მსოფლმხედველობის და შემოქმედებითი უნარის ჩამოყალიბება,“ – აღნიშნავდა დიდი პედაგოგი ვლადიმერ პიროგოვი [16,429–430].

შეიძლება ითქვას, რომ დღეს, ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისში, ჩვენი ქართული ენა იგივე (ჩვენ ვიტყვით — უფრო სავალალო) მდგომარეობაში აღმოჩნდა არა მარტო სიწმინდის, არამედ სახელმწიფო სტატუსის თვალსაზრისითაც, ვიდრე XX საუკუნეში იყო. ენისადმი დამოკიდებულება სახელმწიფო აზროვნებაზე მეტყველებს. ენა განათლების საფუძველია. სახელმწიფომ, თუკი მას დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების პრეტენზია აქვს, თუკი ის თავისი თავის პატრონია, ქართული ენა როგორც სახელმწიფო ენა, გარე თუ შიდა ზეწოლისაგან, ასევე უცხო სიტყვებისა და შეგნებულად თავსმოხვეული ჟარგონებით დანაგვიანებისაგან უნდა დაიცვას. ყველა ნორმალური სახელმწიფო და ერი ყოველთვის ცდილობდა და დღესაც ცდილობს დაიცვას სახელმწიფო ენა მოძალებული ბარბარიზმებისა და უცხო სიტყვებით დანაგვიანებისაგან. სამწუხაროდ, ჩვენ პირიქით ვიქცევით.

ჩვენს ქვეყანაში დიდი ხანია დამთავრდა ელექტროფიკაცია და გაზიფიკაცია (ჯერ კიდევ კომუნისტების დროს). ამჟამად მიმდინარეობს სოფლების ხელახალი გაზიფიკაცია და ქართული ენის მოდიფიკაცია-ამერიკანიზაცია-ანგლოზაცია-ანგლოფიციზაცია. საინტერესოა, რატომ გვახვევენ ეს ვაილიბერალები თუ ვაიდემოკრატები ქართულის – მშობლიური ენის — შემცირების ხარჯზე ინგლისური ენის სავალდებულო ცოდნას? კონსტიტუციურად უფლება მაქვს ვიყო ინდივიდი ჩემი ენით, ჩემი მამულით, ჩემი სარწმუნოებით ჩემს ქვეყანაში და ინგლისური ენის ცოდნის გარეშე თავისუფლად შემეძლოს სამთავრობო თუ კერძო სტრუქტურებში დასაქმება. თუ ეს რეალურად შემეძლება, მხოლოდ მაშინ შევძლებ შევიყვარო სხვა ერის წარმომადგენლები და პატივი ვცე მათ ენას, სარწმუნოებას, ტრადიციებს, სახელმწიფოებრიობას.

ქართული ენა, როგორც სახელმწიფო ენა, იმდენად დაუკანინეთ, რომ დღეს ჩვენი მეზობელი ქვეყნები, რომელთა მოსახლეობის გარკვეული ნაწილი, გარკვეულწილად გამიზნული ზრახვებით, აგერ XIX–XX საუკუნეებში შემოგვისახლეს, უკვე ოფიციალურად, თითქმის სახელმწიფო დონეზე გველაპარაკებიან და რჩევასაც გვაძლევენ, რომ ამ შემოცხოვრებულთათვის მათი ენა სახელმწიფო ენის გვერდით მეორე ენად გამოავაცხადოთ. ასე მაგალითად, 2007 წელს სომხეთის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ საქართველოში (კონკრეტულად, სამხრეთ საქართველოში) სომხურ-ქართულ ენოვანი უმაღლესი სასწავლებლის გახსნის საკითხი ოფიციალურად დასვა.

2010 წელს სამცხე-ჯავახეთში ამერიკის შეერთებული შტატების ელჩმა იმოგზაურა. რეგიონის გარკვეულ ოფიციალურ წრეებთან შეხვედრისას გამოთქვა აზრი, რომ სასურველია აქ მაცხოვრებელმა სომეხმა ახალგაზრდობამ უმაღლესი განათლება მშობლიურ — სომხურ — ენაზე მიიღოს. რა თქმა უნდა, ეს იყო ამერიკის ელჩის დონეზე სომხეთის ხელისუფლების და ოფიციალური პირების პოზიციის დაფიქსირება, იმ პოზიციისა, რომელზეც საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსაგან სასურველი პასუხი ვერ მიიღო.

გარდა ამისა, სომხეთის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო და მთავრობაც ყველანაირად ცდილობს საქართველოში (განსაკუთრებით იმ რეგიონებში, სადაც სომხური მოსახლეობაა) მიაღწიოს იმას, რომ სომხური ენა ოფიციალურად რეგიონალურ ენად გამოცხადდეს. ეს საკითხი არაერთხელ დაისვა ოფიციალური პირების შეხვედრის დროსაც. საქართველოს შესაბამისი უწყებებიდან უარყოფითი პასუხის მიღების შემდეგ სომხეთის მხარემ (პრესა, პერიოდული გამოცემები, პოლიტოლოგები, პოლიტიკური პარტიები, ანალიტიკოსები, მთავრობის წარმომადგენლები, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციები) ვაიუშველებელი ატეხა და მიზანმიმართულად ცდილობს არა მარტო სომხები, არამედ მსოფლიო საზოგადოება დაარწმუნოს იმაში, თუ რა აგრესიულად ექცევა საქართველო იქ მაცხოვრებელ ეთნიკურ უმცირესობას, განსაკუთრებით სომხებს. ამ საკითხისადმი ქართული მხარის სამართლიანი მიდგომა სომხეთის რესპუბლიკის პოლიტიკოსთა და ისტორიკოსთა გარკვეულმა ნაწილმა (ჩვენ ვიტყვოდით — დაშნაკელებმა) საქართველოში შემოცხოვრებულ სომხების მიმართ თეთრი გენოციდის ტოლფასად გამოაცხადა [10, 97; 11, 46].

როგორც ჩანს, ისინი ამას უსაფუძვლოდ არ ითხოვენ. საქართველოს პარლამენტის ევროპასთან ინტეგრაციის კომიტეტის თავჯდომარის დ. დარჩიაშვილის განცხადებით: „ევროკავშირში გაერთიანების დროს საქართველომ ხელი მოაწერა გარკვეული ვალდებულებების შესრულებას, რომელთა განხორციელებაც დროთა განმავლობაში უნდა უზრუნველყოს. ერთ-ერთი ასეთი ვალდებულებაა „რეგიონალურ ენათა ქარტია“, რომელიც გულისხმობს ეთნიკური უმცირესობების ენებისათვის ოფიციალური სტატუსის მინიჭებას, ვინაიდან სწორედ ესაა გზა ევროპისაკენ... დოკუმენტი ჯერ რატიფიცირებული არ არის და საკითხის სასწრაფოდ გადაწყვეტად დღის წესრიგში არ დგას. უბრალოდ, მიმდინარეობს საკითხის განხილვა... და რადგან ამ საუბრის შესახებ ინფორმაციამ გაიჟღერა (რას ჰქვია ინფორმაციამ გაიჟღერა? ასეთ მნიშვნელოვან საკითხზე მოსახლეობისაგან ფარულად, მისი ნებელობის გათვალისწინების გარეშე იღებ ვალდებულებას? — თ. ი.), ამის გამო აჟიოტაჟის ატეხვა ჩემთვის გაუგებარია... ევროსაბჭოს რაც შეეხება, იქ „რეგიონალურ ენათა ქარტია“ მიღებულია და ეს ევროსაბჭოში გაწვერიანების დროს ერთ-ერთ ვალდებულებად ითვლება.

საქართველომ ამ ვალდებულების შესრულებასაც მოაწერა ხელი. მიმდინარეობს მსჯელობა, როცა გვეკითხებიან, თუ სომხეთმა მოახდინა ქართვის რატიფიცირება, თქვენ რატომ არ ახდენთო, ჩვენ ვუხსნით, რომ ჩვენი მრავალეთნიკურობა განსხვავებულია სომხეთისაგან. არავინ გვახრჩობს, რომ ხვალვე მოვაწეროთ ხელი, მაგრამ საკითხის განხილვა აუცილებელია.“ იგი აქვე დასძენს: „რეგიონალური ენის სტატუსი ნიშნავს, რომ ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებს შეეძლოთ თავიანთ ენაზე განათლების მიღება, სამართალწარმოება, საგზაო ნიშნები, წარწერები იქნება მათთვის გასაგებ ენაზე... ამ დროისათვის ევროსაბჭოს წევრი ქვეყნებიდან ყველას არ მოუწერია ხელი“[18]. რას ვერჩით სომხეთის მხარეს? ის ჩვენს ქვეყანაში მაცხოვრებელი თავისი ხალხისათვის ითხოვს იმ ვალდებულების შესრულებას, რაც საქართველომ ევროსაბჭოს წინაშე აიღო.

ეს საკითხი დღესაც სომხეთის გარკვეული წრეების ძირეულ ინტერესთა სფეროს რომ წარმოადგენს, ამას ნათლად ადასტურებს 2011 წლის შემოდგომით ერევანში გამართული სრულიად სომეხთა ფორუმი, რომელსაც 50 ქვეყნიდან 500-მდე სათვისტომოს წარმომადგენელი ესწრებოდა. ჯავახეთში მოქმედი დაშნაკური პოლიტიკური ორგანიზაციის, „ჯავახკ“-ის ხელმძღვანელმა თავის გამოსვლაში საქართველოში მცხოვრები სომხებისათვის რეგიონალური ენის სტატუსის, ორმაგი მოქალაქეობისა და ჯავახეთისათვის ადმინისტრაციული ავტონომიის საკითხი დასვა. მისი განცხადებით: „სომხები უსაყვარლეს კუთხეს — ჯავახეთს — კარგავენ. საქართველოს ხელისუფლების დისკრიმინაციული პოლიტიკის წყალობით წალკა, ახალციხე, ახალქალაქი და ნინოწმინდა სომეხი მოსახლეობისაგან იცლებას. სომხები მიდიან ასპინძის, ბორჯომისა და ადიგენის რაიონებიდან. საქართველოს მთავრობის ზეწოლის მიუხედავად, სომხური სკოლები სასწავლებლებრივად ახერხებენ მუშაობას. 20-30 წლის შემდეგ ჯავახეთი სომხური აღარ იქნება. უნდა მივაღწიოთ, რომ სომხურმა ენამ რეგიონალური ენის სტატუსი მოიპოვოს; უნდა მოვითხოვოთ სომხური ეკლესიების დაბრუნება. საქართველოსა და სომხეთს შორის სომხებისათვის ორმაგი მოქალაქეობისა და სამცხე-ჯავახეთ-წალკის ადმინისტრაციულ ავტონომიად გამოცხადების საკითხის განხილვა სახელმწიფოებრივ დონეზე უნდა მოხდეს“.

ჩვენი დღევანდელი ხელისუფლება ხალხის ნების გათვალისწინების გვერდის ავლით, უარყოფითად რომ წყვეტს ქვეყნის რიგ სასიცოცხლო საკითხებს და ნაბიჯ-ნაბიჯ ასრულებს მეზობელი ქვეყნის აშკარა თუ შენიღბულ მოთხოვნებს, ამის ნათელი დასტურია ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის, მიმართ განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ნიპილისტური ქმედებაც. კერძოდ: დადგენილება ეროვნული გამოცდების შესახებ, რომლის მიხედვითაც ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლები უმაღლეს სასწავლებელში მისაღებ გამოცდებს აბარებენ არა სახელმწიფო, ე. ი. ქართულ ენაზე, არამედ იმ ენაზე, რომელ ენაზეც დაამ-

თავრეს საჯარო სკოლა. ვფიქრობთ, ყოველივე ეს შეგნებულად კეთდება იმისათვის, რომ თანდათანობით ნიადაგი მოუშადონ „რეგიონალური ენის ქარტიის“ უმტკივნეულოდ და შეუმჩნევლად რატიფიკაციას. ეს კი ისეთი პატარა და ეთნიკურად ჭრელი ქვეყნის დამოუკიდებლად არსებობისათვის, როგორიც საქართველოა, ზურგში ლახვრის ჩაცემის ტოლფასია.

ქართული სახელმწიფოს ძლიერების პიკში, დავით აღმაშენებლისა და თამარ მეფის ეპოქაში, ქართული ენა ელინთა ენის (რომლისგანაც მთელმა ევროპულმა სამყარომ ბევრი რამ შეიძინა) „ენაშეობას“ მეტოქეობდა და წარმატებითაც. მან მოძალეებულ აღმოსავლურ (ირანული, სპარსული) გლობალიზაციასაც გაუძლო; „ილიასა და სამოციანელთა წყალობით, რუსიფიკაციის ძლიერ შემოტევისაც დააღწია თავი და ბოლოს კომუნისტური გლობალიზაციის ეპოქაში, სულ ოცდაათი წლის წინ იყო 14 აპრილი–ქართული ენის გამარჯვების დღე. სწორედ 14 აპრილმა დაგვარწმუნა, რომ სამოცდაათწლიანმა მარწუხებმა ვერ შეძლეს მრავალათასწლოვანი ქართული ეროვნული ცნობიერების ჩახშობა, რომ ეს ასე ადვილი არ ყოფილა“[9, 81].

ჩვენი ენა ეროვნული, კულტურული და სალიტერატურო ენაა. „ამ ენით ვლოცულობდით, ამ ენით ვსთარგმნეთ საეკლესიო წიგნები, ამ ენით სწერდნენ და მღეროდნენ ჩვენი მგოსნები; მითი ვმსჯელობდით დიდ საქვეყნო საქმეებზედ, ვსწერდით ისტორიასა – ეს იყო და არის ჩვენი სამშობლო ენა, უძვირფასესი განძი, დამცველი ჩვენი ეროვნული სულისა“, – წერდა თავის დროზე მიხაკო წერეთელი[2, 228].

XIX საუკუნის კოსმოპოლიტთა აზროვნებაში ჩარჩენილმა ენის ზოგიერთმა ნოვატორმა, ე. წ. „ლიბერალ-დემოკრატმა“ უნდა იცოდეს, რომ : „მტერობა ენის, არს მტერობა ქვეყნის“ და:

„გვიან თუ მალე, დღესა თუ ზვალე,
რაც ენას ვსცოდეთ, ის გასწორდება,
მაგრამ კი თქვენი მრუდე საქმენი,
ისევ და ისევ მრუდედ დარჩება“[1, 85].

მშობლიური ენა ერის არსებობის ისეთივე აუცილებელი პირობაა, როგორც მისი ტერიტორიული მთლიანობა, ტრადიციული სარწმუნოება და მისთვის დამახასიათებელი ადათ-წესები. ყველა დამპყრობელი დაპყრობილი ერის იდენტიფიკაციის საბოლოო განადგურების მიზნით, პირველ რიგში, შეტევას მის ენაზე იწყებდა. სამწუხაროდ, „ცივილიზებული“ ფორმით დღესაც ასე ხდება. თითოეულმა ქართველმა ლოცვად უნდა აღიქვას სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II მოწოდება: „ქართული ენა – ესაა ჩვენი ოქროს ზღუდე და მას სათუთად უნდა გავუფრთხილდეთ!“

იმედია, რომ დღეს, ამ ახალი გლობალიზაციის ძლიერ შემოტევისაც გაუძლებს ქართული ენა. მაგრამ ამისათვის უნდა იზრუნოს ეკლესიამ,

სახელმწიფომ, მწერლობამ და უწინარესად, მთელმა ერმა, საზოგადოებამ, რომლის კონსოლიდირებულ პოზიციას საქართველოს ისტორიის უამრავ ეტაპზე გადამწყვეტი როლი შეუსრულებია [9, 82]. კარგია სხვადასხვა უცხო ენის (რუსული, ინგლისური, გერმანული, ფრანგული და ა. შ.) სწავლა, მაგრამ ისინი მშობლიური ენისა და კულტურის საპირწონე ვერასოდეს იქნებიან.

ენის სიწმინდის არდაცვის საკითხი არის ის მღვრიე სათავე, საიდანაც ქვეყნის რღვევა, მისთვის ზნეობრივი ძირის გამოთხრა იწყება. დღეს ოფიციალურ დონეზე წახალისებულია და ნებადართულად მიდის ქართული ენისათვის საფუძვლის გამოცლა. ქართული სახელმწიფო ენისადმი ამგვარი დამოკიდებულება ქვეყნის დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ არის მიმართული, რაც ღალატის ტოლფასია.

სარწმუნოება. საქართველოში სარწმუნოება, კონკრეტულად მართლმადიდებლობა იყო და რჩება იმ ძირითად საყრდენ ქვაკუთხედად, რომელმაც დღემდე შემოგვინახა სახელმწიფოებრიობის ისეთი ატრიბუტები, როგორიცაა ეროვნული თვითმყოფადობა, ეროვნული მენტალიტეტი, ეროვნული მეობა, თვითმყოფადი კულტურა და ტრადიციები.

საერთოდ, მართლმადიდებლობა მთელი რიგი სახელმწიფოების ერთ-ერთი ძირითადი აღმსარებლობა არის, საქართველოში კი იგი ისტორიულად სახელმწიფო რელიგიას წარმოადგენდა (მაგრამ ეს სრულიად არ უშლიდა ხელს სხვა აღმსარებლობის მქონეთ თავიანთი სალოცაგები ჰქონოდათ და ღვთისმსახურება აღესრულებინათ), რომელსაც ქართული კულტურის, ეროვნული მსოფლმხედველობის, ეროვნული ფასეულობების ჩამოყალიბება-განვითარებასა და შენახვა-გადარჩენაში უდიდესი წვლილი მიუძღვის.

შეიძლება ითქვას, რომ მსოფლიოში მასონთა ყველა გაერთიანება თუ დაჯგუფება (და ისინი არაერთია) საუკუნეების განმავლობაში შენიღბულად, მაგრამ გააფთრებით, ძირითადად მართლმადიდებლობას ებრძოდა და ებრძვის. ეს ბრძოლა განსაკუთრებით გამოიკვეთა და გამწვავდა ტრადიციულ, მაგრამ პოლიტიკურად და ეკონომიკურად სუსტ ქვეყნებში (მაგალითად, საქართველოში).

ყოფილი საბჭოთა კავშირის ხელმძღვანელთა უმრავლესობა (ლენინი, ზინოვიევი, კამენევი, ტროცკი, ბუხარინი, გორბაჩოვი და მრავალი სხვა) იმ მასონთა ლოჟის აქტიური წევრები იყვნენ, რომლის წარმომადგენლები დღეს მსოფლიოს ლიბერალიზმითა და დემოკრატიის იდეებით მოძღვრავენ. სწორედ ამ ლოჟის ლიდერთა მითითებით ხდებოდა ზომბირებული (უფრო მართებული იქნება თუ ვიტყვით — დროებით ზომბირებული) ხალხის მიერ ყველა საბჭოთა რესპუბლიკაში ეკლესია-მონასტრებისა და სალოცაგების ნგრევა-განადგურება, მოაზროვნე ინტელიგენციის მოსპობა და, ეროვნული თვითმყოფადობის წაშლის მიზნით, რაღაც „ერთიანი საბჭოთა ხალხის“

ჩამოყალიბება-შექმნის მცდელობა, რაც სრული კრახით დამთავრდა.

თავის დროზე ეკონომიკაში ე. წ. „შოკური თერაპიის“ მამამთავარს ზ. ბეჟინსკის კარგად ჰქონდა გაცნობიერებული მართლმადიდებლობის მნიშვნელობა ეროვნული სახელმწიფოების დამოუკიდებლობის შენარჩუნებაში, ამიტომ ხმამაღლა აცხადებდა: „რადგან მსოფლიო წესრიგის დამყარებისა და მსოფლიოს ახალი განვითარების შემაფერხებელი მართლმადიდებლობა არის, ამიტომ მას დროზე უნდა მივხედოთ და მოვუაროთ, თორემ მერე გვიან იქნება.“

ე. წ. „მსოფლიოს ახალი წესრიგის“ ქართველმა მიმბაძველებმა, ვითომდა „ახალმა ქართველებმა“ (უცხოეთიდან მასონთა მიერ უხვად დაფინანსებულ „თავისუფლების ინსტიტუტში“ გამოჩეკილი და დაფრთიანებული კოსმოპოლიტები, რომელთა დიდი უმრავლესობა დღეს თბილად არის მოკალათებული საქართველოს ხელისუფლებაში, „არასამთავრობო ორგანიზაციებსა“ და ვითომდა „ოპოზიციურ პოლიტიკურ პარტიებში“), ბეჟინსკის ეს ლოზუნგი საპროგრამოდ გაიხადეს და აშკარად თუ ფარულად სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლა გააჩაღეს ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის წინააღმდეგ. უკვე მრავალი წელია, რაც შეგნებულად და გეგმავზომიერად მიმდინარეობს მართლმადიდებლობაზე არა მხოლოდ ზეწოლა, არამედ მისი ეროვნულობისაგან გამიჯვნაც (ამის ნათელი დადასტურებაა, თუნდაც მოქალაქეთა პირადი საბუთებიდან ეროვნულობის ამოღება), რადგან მათ კარგად იციან, რომ ქართული ეროვნული მეობის ერთ-ერთ ძლიერ და მყარ საყრდენად (მამულის დიდი ნაწილი გასხვისებულია, ქართული ენა როგორც სახელმწიფო ენა მხოლოდ ქაღალდზეა დარჩა – პრაქტიკულად, იგი ინგლისურით ჩაანაცვლეს) მართლმადიდებლობაა დარჩა. ეს კი „მსოფლიო ახალი წესრიგის“ დამყარების ორგანიზატორთა გეგმებში არ შედის.

ჩვენი ქვეყნისათვის თავსდატეხილი საშინელი ქარტეხილებისა თუ ღვთით ბოძებული ბედისწერის შედეგად საქართველოში ადრეული ხანიდანვე (შეიძლება ითქვას, უკვე IX-X საუკუნეებიდან მაინც) მართლმადიდებლური სარწმუნოება ეროვნულობისა და ქართველობის იდენტურ ცნებად იქცა. ამან კი, ენასთან ერთად, განაპირობა ეროვნული სახელმწიფოებრიობის (თუ არ ჩავთვლით რუსეთის ასორმოცდაათწლიან ბატონობის პერიოდს), ქართველი ხალხის ეროვნული მეობის, ეროვნული თვითმყოფადობის, ტრადიციებისა და მთელი რიგი სხვა ფასეულობის შენარჩუნება და დღემდე მოტანა.

ყველა დამპყრობელი (სპარსი, არაბი თუ ოსმალთა) ძალის გამოყენებით თუ „მშვიდობიანი“ გზით ქართული მართლმადიდებლური სარწმუნოების შეცვლას გვაიძულებდნენ, რადგან ცნება ქართველი და ქართული ეროვნული ცნობიერება და მართლმადიდებლობა თანაბარი მნიშვნელობის ცნებებს წარმოადგენდა. კავკასიაში მათთვის სხვა ქრისტიანული მიმ-

დინარეობა (კათოლიკობა, სომხური გრიგორიანობა), რომელებიც ამავე დროს მართლმადიდებლობას უპირისპირდებოდნენ, საშიშროებას არ წარმოადგენდა.

საერთოდ, ეკლესიას (სარწმუნოებას) არა მარტო სახელმწიფოებრიობის განმტკიცება-განვითარებაში, არამედ მის აღდგენა-ხელახლა ფორმირებაში ლომის წილი აქვს. ამის ნათელი დასტურია ჩვენი მეზობელი სომხეთის ისტორიული წარსული. 1045 წელს, როდესაც სომხეთის სამეფო გაუქმდა, მთელი ერის სულიერ, იდეოლოგიურ და, შეიძლება ითქვას, პოლიტიკურ ხელმძღვანელადაც სომხეთის კათალიკოსი იქცა, რომელიც თავდაუზოგავად იბრძოდა ქვეყნის ეროვნული სახის შენარჩუნებისა და სახელმწიფოებრიობის აღდგენისათვის. ხელსაყრელი მომენტი დადგა თუ არა, ეკლესიის წყალობით სულიერად გადარჩენილმა ერმა ეჩმიაძინის ძალისხმევითა და ინიციატივით სახელმწიფოებრიობა აღიდგინა.

ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის შესუსტების მიზნით, ქვეყნის შიგნით და მის ფარგლებს გარეთ არსებული გარკვეული ძალები ყველა ღონეს ხმარობენ, რომ მას საქართველოში არსებული სხვადასხვა რელიგიური კონფესია დაუპირისპირონ; დაუპირისპირონ ისეთი კონფესიები, რომელთა არაერთი საკულტო სალოცავი ოფიციალურად მოქმედებს და ამის თაობაზე ქართული მართლმადიდებელი ეკლესია პროტესტს არ გამოთქვამს.

გენოციდი მხოლოდ ფიზიკური არ არის. მასთან ერთად არის სულიერიცა და ცნობიერიც, რომლის თავსმოხვევა ერსა და ქვეყანას დროსა და სივრცეში მოპოვებულ თვითდადგენას უნადგურებს. სწორედ სულიერი და ცნობიერი გადაგვარებისთვისაა საქართველოში სხვადასხვა რელიგიური კონფესია და სექტა, რომლებსაც უცხოური ე. წ. „დემოკრატიული ინსტიტუტები“ (ფაქტობრივად, აგრესიული გლობალისტებისა და მსოფლიო ბატონობაზე მეოცნებე მასონების იდეების გამხმვრანებლები) ქმედითად იყენებენ ერთიანი საქართველოს დასანგრევად. მათ ამ საქმეში ხელის ბიჭებად ჩვენს ქვეყანაში არსებული, ე. წ. „თავისუფლების ინსტიტუტში“ (რომელიც ფაქტობრივად ქვეყნის დღევანდელი ხელისუფლების განმკარგველია) დაფრთიანებული მოქმედი პოლიტიკოსები და თანამდებობის პირები ჰყავთ.

ვინ ვინ, მაგრამ ქართველმა, თავისი სარწმუნოებისათვის ჯვარცმულმა, იცის პატივი სხვისი სარწმუნოებისაც. ამიტომაც ჩვენს ისტორიაში არ არის მაგალითი, რომ ქართველს ოდესმე სხვისი სარწმუნოების დაჩაგვრა და დევნა მოესურვებინოს. „სომეხნი, ებრაელები, თვით მაჰმადიანნიცა, ჩვენს შორის მცხოვრებნი ამაში ჩვენ ვერ წაგვაყვედრებენ. სხვა ქვეყანაში სარწმუნოებისათვის დევნილნი და დაჩაგრულნი – აქ ჩვენში ჰპოვებდნენ მშვიდობის მყოფელს საჯანესა და სინდისის თავისუფლებას“, – აღნიშნავდა დიდი ილია (1, 551). ქართული მართლმადიდებელი ეკლე-

სიის შესუსტებისა და ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფოებრიობის განმტიცების საქმეში მისი როლის დაკნინების მიზნით, დღეს ტოლერანტობის საბაბით სწორედ ამ კონფესიებს იყენებენ. მაგრამ ამ ე. წ. ვაიტოლერანტებსა და ვაილიბერალებს შევახსენებთ, რომ ქართველი კაცი სხვათა სარწმუნოების მიმართ შემწყნარებელი იყო მუდამ, იმიტომ, რომ იგი ყოველთვის თავის საკუთარ მართლმადიდებლობას იცავდა და ყველაფერზე მაღლა აყენებდა. აქედან გამომდინარე, შესაბამისად სხვის სარწმუნოებასაც პატივს მიაგებდა და ეს ბუნებრივია. თუ მე ჩემს საკუთარს არ ვცემ პატივს და არ ვაფასებ, ვერც სხვისას დავაფასებ. დიახ, ჩვენ ქართველები სხვადასხვა კონფესიის მიმართ ტოლერანტები და შემწყნარებლები ვიყავით იმდენად, რამდენადაც ჩვენი სარწმუნოება – ჩვენი მართლმადიდებლობა გაჭირვების დროსაც კი, თავის სიმაღლეზე იდგა. სწორედ ეს უნდა გაითვალისწინოს საქართველოში არსებულმა ყველა რელიგიურმა კონფესიამ და სექტამ, თუ უნდათ, რომ მათ არსებობას საქართველოში გამართლება ჰქონდეს.

2005 წელს 24-26 ნოემბერს თბილისში საპატრიარქოს თაოსნობით ჩატარებულ საერთაშორისო სამეცნიერო სიმპოზიუმზე „ქრისტიანობა ჩვენს ცხოვრებაში: წარსული, აწმყო, მომავალი“ ვინმე ლევონ ისახანიანმა წარმოადგინა მოხსენება, სადაც შემდეგი მოთხონები იყო წამოყენებული:

- საქართველოს ეკლესიამ უნდა გამოიჩინოს კეთილი ნება და მის ტერიტორიაზე არსებული 600-ზე მეტი სომხური ეკლესია დაუბრუნოს ეჩმიაძინს;
- საქართველოში სომეხთა წმიდა ეკლესიის ეპარქიის სათანადო სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრა;
- საქართველოში რელიგიის თავისუფლებისა და რელიგიური ორგანიზაციების საქმიანობის მარეგულირებელი კანონმდებლობის სრულყოფა;
- საქართველოში საუკუნეების განმავლობაში სომეხთა სამოციქულო წმინდა ეკლესიის ეპარქიის შემადგენლობაში შემაღალი ეკლესიების ეპარქიისადმი გადაცემა [19, 17].

იმდროინდელი სახალხო დამცველი ოპერატიულად გამოეხმაურა სიმპოზიუმზე წამოჭრილ ამ საჭირობოროტო საკითხს და ერთი თვის შემდეგ საქართველოს პარლამენტის სხდომაზე განაცხადა: „ამ ეტაპზე სომხეთის სამოციქულო ეკლესიის საქართველოს ეპარქია ყველაზე რადიკალურად თბილისში ნორაშენისა და ახალციხეში – სურბნშანის ტაძრების დაბრუნების საკითხს სვამს... საპატრიარქოს პოზიციას ტაძრების ისტორიულ მეპატრონის შესახებ ანგარიშს უწევს ხელისუფლება, რომელიც ცალმხრივად ვერ წყვეტს, დაუბრუნოს თუ არა ტაძრები თავის ისტორიულ მფლობელს.“ ამ განცხადებით მან აშკარად მხარი დაუჭირა ისახანიანის თავხედურ გამოხდომას.

იგივე პოზიცია დაიკავეს სახალხო დამცველის აპარატთან შექმნილი

რელიგიათა საბჭოს წევრებმაც (თავისუფლების ინსტიტუტში გამოზრდილნი ბასილ კობახიძე, ნოდარ ლადარია, ბექა მინდიაშვილი, თამარ შამილი და ძმანი მათნი).

საერთო ეროვნული ორიენტაცია და ამ ორიენტაციის მატარებელი რელიგია ეს ისეთი ფასეულობებია, რომელსაც შეუძლია ხელისუფალთა მიერ ქვეყნისათვის საზიანო ქმედებებს ხელი შეუშალოს. გლობალისტური ორიენტაციის მქონე მთავრობებისათვის ეროვნული დამოუკიდებლობისა და ეროვნული თვითმყოფადობის ერთ-ერთი უძლიერესი დამცველი ქართული მართლმადიდებელი ეკლესია, რა თქმა უნდა, მიუღებელია. სწორედ ამიტომ, მათ ქართული ეროვნული რელიგიის – მართლმადიდებლობის საწინააღმდეგოდ და მასთან დასაპირისპებლად ყოველნაირად შეუწყვეს ხელი საქართველოში სხვადასხვა რელიგიური კონფესიისა თუ სექტის მოძრაელებას.

ჩვენს ქვეყანაში ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის მნიშვნელობისა და როლის დაკნინება-დამცრობას არა მარტო ვატიკანი, არამედ უცხოეთიდან ინსპირირებული და უზად დაფინანსებული, საქართველოში სოკოებოვით მოძრაელებული სხვა რელიგიური კონფესიები და სექტებიც ცდილობენ. ასე მაგალითად: 2006 წლის იანვარს საქართველოში მოქმედი სომხური ეპარქიის ეპისკოპოსის ვაზგენ მირზოხანიანის ინიციატივით, საქართველოში არსებული ყველა რელიგიური კონფესიისა და სექტის წარმომადგენლებმა შეხვედრა მოაწვეს. შეხვედრის ძირითადი თემა იყო მათთვის სტატუსის მინიჭების საკითხი.

ამავე წლის 30 მარტს (კონფლიქტებისა და მოლაპარაკებათა სტრატეგიის საერთაშორისო ცენტრში – ქ. თბილისი, ხელმძღვანელი გიორგი ხუციშვილი) და მაისში საქართველოში არსებული ყველა რელიგიური კონფესიისა და სექტის შეხვედრები კვლავ მოეწყო (რა თქმა უნდა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის გვერდის ავლით). მასში მონაწილეობდნენ:

1. სუბსარქიის სომხური ტაძრის მოძღვარი – ნორიკ კეშიოიანი;
2. ლევონ ისახანიანი – იურიდიულ საკითხებში საქართველოში არსებული სომხური ეპარქიის ხელმძღვანელის თანაშემწე;
3. ვან ბაიბურთი – იმდროინდელი საქართველოს პარლამენტის წევრი;
4. ბექა მინდიაშვილი – საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის წარმომადგენელი;
5. პაატა გაჩეჩილაძე – არასამთავრობო ორგანიზაციის „21-ე საუკუნე“ წარმომადგენელი;
6. ანდრეი შტოკალი – საქართველოში არსებული ლუთერანული ეკლესიის ეპისკოპოსი.

შეხვედრის მონაწილეთა აზრით, საქართველოში მოქმედმა ყველა რელიგიურმა კონფესიამ თუ სექტამ (მნიშვნელობა არ აქვს, ის რეგისტრირე-

ბულია თუ არა) იურიდიული სტატუსი უნდა მიიღოს.

იგივე საკითხი დაისვა 2006 წლის 26 მაისს საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის იმდროინდელ ხელმძღვანელთან, საქართველოში არსებული რელიგიური კონფესიებისა და სექტების ხელმძღვანელთა ერთობლივ შეხვედრაზე. შეხვედრას ესწრებოდნენ:

1. ვაზგენ მირზოხანიანი – სომხური ეპარქიის ეპისკოპოსი;
2. ჯუზეპე პაზოტო – საქართველოში არსებული ლათინურ-კათოლიკური ეკლესიის ეპისკოპოსი;
3. მალხაზ სონღულაშვილი – საქართველოში არსებული ბაპტისტური ეკლესიის ეპისკოპოსი;
4. გარიკ აზიკოვი – საქართველოში არსებული გერმანულ-ლუთერანური ეკლესიის მღვდელი;
5. გაზი ახუნდ ალი ალიევი – მუსლიმანური რელიგიური საზოგადოების წინამძღოლი;
6. აბრაამ მიქელაშვილი – ებრაული რელიგიური საზოგადოების რაბინი.

მათ ადმინისტრაციის ხელმძღვანელს პრეზიდენტისადნა გადასაცემი ერთობლივი წერილი ჩააბარეს. რომელშიაც, როგორც ზენოთ აღვნიშნეთ, საქართველოში არსებული რელიგიური კონფესიებისა და სექტებისათვის იურიდიული სტატუსის მინიჭებას ითხოვდნენ.

სომხური ეპარქიის ინიციატივით, იმავე წერილში დასმული იყო მათთვის ე. წ. „სომხური ეკლესიების“ დაბრუნების საკითხი [8, 118].

2009 წელს სომხეთის კათოლიკოსმა გარეგინ მეორემ ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტს ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის წინააღმდეგ ოფიციალური (მაგრამ გასაიდუმლოებული) წერილი გაუგზავნა. იგი წერდა: „როგორც სომხური ეკლესიის ლიდერმა, უნდა აღვნიშნო, რომ ბოლო 20 წლის გამოცდილება შემდეგი დასკვნის უფლებას მაძლევს – საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ რელიგიის კუთხით საქართველოში მდგომარეობა არ შეცვლილა, პირიქით, რელიგიური ცხოვრება საქართველოში, თუ არ ჩავთვლით ქართულ მართლმადიდებელ ეკლესიას, მეტად შეიზღუდა. ხოლო რელიგიური ეროვნული უმცირესობები ზეწოლას განიცდიან და მათ მიმართ შემწყნარებლობა არ არსებობს. მრავალრიცხოვანი მცდელობის მიუხედავად, დაგვეყარებინა თანამშრომლობა საქართველოს მთავრობასთან ამ კუთხით, უშედეგო აღმოჩნდა. სწორედ ამის გამო გადაწყვიტეთ, თქვენთვის მოგვემართა. ვიმედოვნებთ, რომ შეერთებული შტატების მთავრობა მიმართავს ძალისხმევას, რათა აღნიშნული საკითხები ჩვენდა სასარგებლოდ გადაწყდეს“.

მიუხედავად იმისა, რომ სომხებს საქართველოში არც საკუთარი სალოცავები აკლიათ და არც მათი უფლებები იზღუდება (200-ზე მეტი სომხურენოვანი სკოლა, გაზეთი, თეატრი, ნაწვიმარზე სოკოებივით მომრავ-

ლებული პოლიტიკური პარტიები თუ ორგანიზაციები და მრავალი სხვ.), გარეგინ მეორე ცდილობს მსოფლიოს საპირისპირო სურათი უჩვენოს. ყოველივე ეს დასტურია იმისა, რომ სომხური ეკლესიის იერარქებს ქართული მიწა-წყლის დაპატრონების სურვილი დღემდე არ განელებათ. მათი ამგვარი ქმედება მწვანე შუქს უნთებს ისეთ პოლიტიკურად რეაქციულ პარტია-ორგანიზაციებს, როგორიცაა: „ვირქი“, „ჯავახკი“, „დამნაკცუტუნი“ და ა. შ. ისინი ხმამაღლა, ყველას გასაგონად აცხადებენ: „ჯავახეთი საქართველოს შემადგენლობაში დროებით იმყოფება და ადრე თუ გვიან მშობლიურ სომხეთს შეუერთდება. მისი შემოერთება სომხეთის ინტერესებში შედის და ქვეყნის სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხს წარმოადგენს.“

როგორც ვხედავთ, საქართველოში არსებული რელიგიური კონფესიები და სექტები საქართველოს დედა ეკლესიის გვერდის ავლით ცდილობდნენ ხელისუფლებისაგან ოფიციალურად მიეღოთ სტატუსი და მიღწიეს კიდევ.

ამ ბოლო პერიოდში ერევანსა და ვატიკანში საქართველოს მთავრობის მაღალჩინოსანთა (ხელმძღვანელ პირთა) ვიზიტის შემდეგ, განსაკუთრებით გააქტიურდნენ ლათინურ-კათოლიკური და სომხურ-გრიგორიანული რელიგიური კონფესიები. ასე მაგალითად: 2010 წლის მაისში საქართველოს პრეზიდენტი ვატიკანში ვიზიტისას რომის პაპს ბენედიქტე მეოთქესმეტეს შეხვდა. ამასთან დაკავშირებით პრეზიდენტის ადმინისტრაცია იუწყებოდა: შეხვედრაზე სააკაშვილმა და რომის პაპმა რამდენიმე კონკრეტული და მნიშვნელოვანი თემა განიხილეს. კერძოდ, ლაპარაკი შეეხო ორმხრივ ურთიერთობებს. სწორედ ამ შეხვედრაზე „ორმხრივი ურთიერთობის“ განხილვის შემდეგ ლათინურ-კათოლიკური ეკლესიის ეპისკოპოსმა ჯუზეპე პაზოტომ სასწრაფოდ დაიწყო ქალაქ ახალციხეში არსებული ძველი ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის (რომელიც XIX საუკუნის მეორე ნახევარში სომხურ ტიპიკონზე მდგარმა კათოლიკე მღვდლებმა მიიტაცეს) გადაკეთება და მის ირგვლივ მდებარე უნიკალური სასაფლაოს (სადაც დაკრძალულნი არიან ივანე გვარამაძე, იმერეთის მეფის სოლომონ მეორის მრჩეველი ლეონიძე და სხვანი) ბარბაროსული განადგურება. 2011 წლის მაისში საქართველოში ოფიციალური ვიზიტით სომხეთის კათოლიკოსი გარეგინ II ორი ძირითადი მოთხოვნით ჩამოვიდა: 1) სომხური ეკლესიისათვის იურიდიული სტატუსის მინიჭება და 2) ვითომდა სადაო „სომხური ექვსი ეკლესიის“ ოფიციალურად სომხური ეპარქიისათვის გადაცემა. ორივე საკითხზე საქართველოს პატრიარქისაგან საკმაოდ ლოგიკურად დასაბუთებული პასუხი მიიღო.

მიუხედავად ამისა, 2011 წლის 5 ივლისს სასწრაფოდ მიღებული კანონით საქართველოს პარლამენტმა და მთავრობამ ქართველი ხალხისა და საქართველის მართლმადიდებელი ეკლესიის აზრის იგნორირებისა და გვერდის ავლით არა მხოლოდ გარეგინ მეორის, არამედ საქართველოში

არსებული სხვა რელიგიური კონფესიების მოთხოვნები ერთი ხელის მოსმით დააკმაყოფილა და მათ საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსი მიანიჭა. ამ კანონს სასწრაფო წესით საქართველოს პრეზიდენტმაც ხელი მოაწერა.

საინტერესოა სომხეთის, ისრაელის ან იტალიის მთავრობა შესაბამისად ეჩმიაძინის, რაბინატის და ვატიკანის გვერდის ავლით ამგვარი, სახელმწიფო ინტერესების საზიანო კანონის მიღებას თუ გაბედავდა.

ისრაელში სხვადასხვა რელიგიის მოქმედი ეკლესიებია, მაგრამ იქ პრიორიტეტულია იუდაიზმი. შვეიცარიაში 400 ათასი მუსლიმი ცხოვრობს, მაგრამ მხოლოდ ოთხი მოქმედი მეჩეთი აქვთ. როდესაც მუსლიმანებმა ორი მეჩეთის აშენებაც მოითხოვეს, ხელისუფლებამ ამის შესახებ ქვეყანაში რეფერენდუმი ჩაატარა. მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა ამ მოთხოვნაზე უარი განაცხადა და საკითხიც ამით ამოიწურა.

თვით ამერიკის შეერთებულ შტატებში ერთი პრიორიტეტული, კერძოდ, ნაციონალური საკათედრო ტაძარი არსებობს. მასთან სხვა რელიგიური მიმდინარეობების სალოცავები არც იურიდიულად და არც უფლებრივად გათანაბრებულნი არ არიან და არც აქვთ უფლება, ეს მოითხოვონ.

საქართველოში დღეს 40 ათასამდე კათოლიკეა და არაერთი მოქმედი სალოცავი აქვთ. მიუხედავად ამისა, ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიების მითვისებას მაინც ცდილობენ. ამ დროს ბარსელონაში, კათოლიკური მრევლის მოთხოვნით, ერთადერთი მოქმედი ქართული მართლმადიდებლური ეკლესია დაიხურა.

როგორც ვხედავთ, „მსოფლიოს ახალი მოწყობის“ და „ახალი ადამიანის გამოყვანის“ ორგანიზატორებმა ქვეყანაში არსებული სხვადასხვა კონფესიის გამოყენებით საქართველოს სახელმწიფოებრიობისა და, შესაბამისად, ქართველი ხალხის ეროვნული ინტერესების ძლიერი დამცველის, ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის დაქვეითება-დაკნინებას ოფიციალური დონეზე მიაღწიეს (რამდენად გაამართლებს პრაქტიკულად ცხოვრებაში, ეს სხვა საქმეა). მათ თავიანთი ექსპერიმენტის ჩასატარებლად საქართველოს არაეროვნული ხელისუფლებისა და მთავრობის ხელშეწყობა-ძალისხმევით ჩვენი ქვეყანა შეარჩიეს ისე, რომ არათუ ეროვნულ ეკლესიას, არამედ საზოგადოებასაც კი არაფერი ჰკითხეს.

ამასთან დაკავშირებით სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია მეორემ შემდეგი სახის განცხადება გააკეთა: „ჩვენი ეკლესიისთვისაც და სრულიად ხალხისთვისაც, საქართველოს პარლამენტმა სრულიად მოულოდნელად, 1 ივლისის პირველი მოსმენით მიიღო კანონი რამდენიმე რელიგიური ორგანიზაციისათვის საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსის მინიჭების შესახებ და მისი მეორედ მოსმენა სავარაუდოდ ზვალისთვის, 5 ივლისისათვის, იგეგმება.

საზოგადოებისათვის ცნობილია, რომ მართლმადიდებელი ეკლესიის

სტატუსი და კონსტიტუციური შეთანხმება წლების განმავლობაში იყო ფართო განხილვის საგანი და მას საერთაშორისო ექსპერტიზაც ჩაუტარდა.

თავის მხრივ, ეკლესია არასოდეს წასულა წინააღმდეგი და ყოველთვის მხარს უჭერდა საქართველოში არსებული სხვა რელიგიებისადმი სტატუსის მინიჭებას და მათი უფლებების განხორციელებას, მაგრამ ამ პროცესს გაგრძელება არ მოჰყოლია, ანუ ხელისუფლების მხრიდან არ შექმნილა მრავალმხრივი სახელმწიფო კომისია, სადაც საკითხი იქნებოდა შესწავლილი და შეჯერებული.

უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ სხვა სახელმწიფოებში არც ქართული მართლმადიდებლური ტაძრების საკუთრებისა და მოვლა-პატრონობის საკითხი დასმულა დღემდე და არც ჩვენი ეკლესიის სტატუსის განხილვა დაწყებულია.

ამის ფონზე გაუგებარია ჩვენი ქვეყნის პარლამენტის მიერ ესოდენ მნიშვნელოვანი დოკუმენტის მიღება საჯარო განხილვის გარეშე და ასეთი აჩქარებული წესით.

მიგვაჩნია, რომ აუცილებელია შეჩერდეს კანონის მიღების პროცედურა (მეორე და მესამე მოსმენა) და აღნიშნულ საკითხზე გაიმართოს საჯარო დებატები (თუნდაც ტელევიზიის პირდაპირ ეთერში), რათა ჩამოყალიბდეს საერთო-საზოგადოებრივი აზრი და მოხდეს კონსენსუსი მართლმადიდებელ ეკლესიასთანაც, რადგან ქვეყნის მოსახლეობის უდიდესი უმრავლესობა მართლმადიდებელი ქრისტიანია.

ჩვენს მოქალაქებს კიდევ ერთხელ შევახსენებთ, რომ ეს საკითხი არის უმნიშვნელოვანესი, რადგან იგი არსებითად განსაზღვრავს სახელმწიფოს მოწყობის ძირითად პრინციპებს. 04.07. 2011.“

მეორე დღეს გამოქვეყნდა საქართველოს საპატრიარქოს განცხადება. მასში ნათქვამია:

„საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ 4 ივლისს გაკეთებული განცხადების შემდეგ საქართველოს საპატრიარქოში თავიანთი ინიციატივით მოვიდნენ საქართველოს პარლამენტის წარმომადგენლები, რათა შემოეთავაზებინათ პირველი მოსმენით მიღებული კანონ-პროექტის შეცვლილი ვარიანტი, სადაც კვლავ უპირობოდ იყო დაფიქსირებული რელიგიური გაერთიანებების საჯარო იურიდიულ პირად აღიარების საკითხი.

საპატრიარქო კვლავ აყენებდა წინადადებას კანონის მიღების პროცესის შეჩერების, მისი საჯარო განხილვისა და საზოგადოებრივი აზრის კონსენსუსის მიღწევის თაობაზე.

შემდეგ კი, საერთაშორისო გამოცდილების გათვალისწინებით, კომპრომისული ვარიანტიც შესთავაზა.

შეთანხმება ვერ შედგა, რაც მეტად სამწუხაროა, რადგან აწ უკვე მიღებული კანონი ეწინააღმდეგება როგორც ეკლესიის, ისე ქვეყნის ინტერესებს.

ვფიქრობთ, ეს კანონი თავის უარყოფით შედეგებს ახლო მომავალ-

შივე გამოიღებს, რაზეც პასუხისმგებლობა ხელისუფლებას ეკისრება. 05.07.2011“[13,3].

ეს სახელდახელოდ შეითხნილი ე. წ. კანონი ძირს უთხრის, როგორც ქართველი ერის ეროვნულ თვითმყოფადობას, ისე საქართველოს როგორც დამოუკიდებელი – სუვერენული სახელმწიფოს არსებობას. რამდენად იმოქმედებს იგი, ამას მნიშვნელობა არ აქვს, მაგრამ ეს არის საქართველოსა და ქართველი ხალხის წინაშე, დღევანდელი მთავრობის მხრიდან ჩადენილი საუკუნო დანაშაული.

არა მხოლოდ ეროვნული ინტერესების, არამედ „ქართული ენის დაცვის საქმეში უდიდეს როლს ასრულებს საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესია, რომელის ღვთისმსახურებას, როგორც წესი, ძველი ქართული ენით ადასრულებს. იგი ქართულ ენას აკავშირებს თავის პირველწყაროსთან, სიცოცხლეს აძლევს იმ მარდეს, რომელიც ამთლიანებს ქართულ ცნობიერებას, ქართული ენისა და ქართველი ერის ისტორიას,“ – სამართლიანად შენიშნავს დ. მელიქიშვილი [9, 82–83].

მ. თამარაშვილის სამართლიანი შენიშვნით: „თუ ქართველებმა, რომლებმაც საუკუნეთა მანძილზე სასტიკი, სისხლიანი პოლიტიკური ქარიშხლები და გაუთავებელი ომები გადაიტანეს, შეძლეს აქამდე შეენარჩუნებინათ ქვეყნის დამოუკიდებლობა და ხელშეუხებლად, სისრულით და პირვანდელი სიწმინდით ექადაგათ ქრისტიანული მრწამსი, თუ დღეს ისინი თავიანთ საკუთარ ენაზე მეტყველებენ, თუ კაცობრიობის დიდ ოჯახში ისინიც ითვლებიან ჯერ კიდევ ძლიერ ერად, ყველაფერი ეს უდაოდ ქართული ეკლესიის დამსახურებაა“ [14, 443].

შეიძლება ითქვას, რომ ეროვნული, შესაბამისად სახელმწიფოებრივი ცნობიერების შენარჩუნებასა და მის დღემდე მოტანაში საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიას უდიდესი წვლილი მიუძღვის. აქედან გამომდინარე, ქვეყნის აღმშენებლობის საქმეში მისი როლის დაკნინება-დაქვეითება – ეს ნიშნავს ქართული სულიერი კულტურის (რომელსაც მრავალსაუკუნოვანი ისტორია აქვს და რომელმაც საკმაოდ დიდი წვლილი შეიტანა მსოფლიოს ცივილიზაციის საგანძურში), ეროვნული ცნობიერებისა და შესაბამისად, დამოუკიდებელი ეროვნული სახელმწიფოებრიობის მოწყობის დასამარებას.

რამდენადაც სახელმწიფო მოწყობისა და მისი დამოუკიდებლობის შენარჩუნების საქმეში განუზომელია ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის მნიშვნელობა, იმდენად გარკვეული ძალები შეგნებულად და მიზანმიმართულად ცდილობენ (სასულიერო პირთა გადაბირება, დაშინება, დაშანტაჟება და ა. შ.) ეკლესიის შინაგანად დაშლა-დასუსტებასა და ხალხის თვალში მისი როლის დაკნინებას. სიმართლე უნდა ითქვას, დღეს ქართულ ეკლესიაში ერთსულოვნება არ სუფევს. ამის ნათელი მაგალითია, 2011 წლის 11 ოვლის ჩატარებული სინოდის სხდომა, სადაც საქართველოს პარლა-

მენტის მიერ სხვადასხვა რელიგიური კონფესიისადმი საჯარო სამართლის იურდიკული პირის სტატუსის მინიჭების შესახებ მიღებული კანონის სამართლიანობა თუ არასამართლიანობა განიხილებოდა. სინოდის წევრთა უმრავლესობამ (ოცი 17-ის წინააღმდეგ) ამ კანონის შესახებ ხელისუფლების გადაწყვეტილება დადებითად შეაფასა. თავისთავად, ეკლესიაში არსებული ამგვარი სიტუაცია ერზე, მის სულიერ სიმტკიცეზე გარკვეულწილად უარყოფით გავლენას ახდენს. სწორედ ამ პრობლემაზე ამახვილებს ყურადღებას მეუფე იობი, როცა აღნიშნავს: „ჩვენში ერი სულიერად აღზრდილი არაა, ეს სწორედ ჩვენი, სამღვდელოების, „დამსახურებაა“ – ჩვენ არასწორად ვზრდით მრევლს, არ ვაძლევთ მას მაგალითს სულიერი ძალისას, რწმენას, რაც საჭიროა თითოეული მათგანისათვის... ჩვენ, ეკლესიამ და ღვთის მსახურებმა, ყოველნაირად უნდა ვიზრუნოთ, რომ საქმით, სიტყვით, სულიერებით მაგალითის მიმცემნი ვიყოთ ჩვენი მრევლისათვის. აქ მრევლი არაა დამნაშავე, აქ დამნაშავენი ვართ ჩვენ – მოძღვრები! მწყემსნი არიან პასუხისმგებელნი მრევლის ასეთ სულიერ მდგომარეობაზე. როცა ჩვენი ერის, ეკლესიის ისტორიას ვეცნობით, ვგრძნობთ, ჩვენი წინაპრები ყოველთვის შეგვახსენებენ, რომ ჩვენ, სასულიერო პირები, უნდა ვიყოთ მაგალითის მიმცემნი ერისათვის, თუნდაც თავგანწირვის ფასად; ღიაზე, ჩვენ უნდა დაედოთ თავი ერისათვის მისთვის მნიშვნელოვან ჟამს და სწორედ ამის შემდეგ გამოფხიზლდება და გაერთიანდება ერი“ (გაზ. „საქართველო და მსოფლიო“, 20, 2011). მიუხედავად ზემოთქმულისა, არ უნდა დავივიწყოთ, რომ სინოდი საერო ინსტიტუტი არ არის. კანონი მასთან კონსულტაციისა და შეთანხმების გარეშე დაამტკიცეს და ეკლესია ფაქტის წინაშე დააყენეს.

ხელისუფლებამ ხმამაღლა განაცხადა, რომ ქუჩაში ასიათასი კაციც რომ გამოსულიყო, კანონი მაინც არ შეიცვლებოდა. ამასთან დაკავშირებით ქვეყნის პირველმა პირმა, დაუფარავი ცინიზმითა და სიამაყით აღსავსემ, საჯაროდ აღნიშნა: „ვატიკანთან მოლაპარაკება ჰქონდა შევარდნაძის მთავრობას, მაშინაც სწორედ ან კანონს იღებდნენ. რვა წლის წინ 2003 წელს იგივე ხალხი მაშინაც იგივეს იმეორებდნენ – ხალხს არ გააგებინესო. ვატიკანი ძალიან გეჭირდება. ბევრ ქვეყანაში, სადაც საქართველო არ არის წარდგენილი, ვატიკანი იცავს ჩვენს პოზიციებს. ვატიკანის საგარეო საქმეთა მინისტრი ჩამოვიდა შევარდნაძესთან, მას ნახევარი საათით ადრე დაურეკეს. იმის გამო, რომ 100 სტუდენტი გამოიყვანეს ამ საკითხის საწინააღმდეგოდ ქუჩაში, კათოლიკეების საგარეო საქმეთა მინისტრს უარი უთხრეს, ბოდიში, მაგრამ ვერ მოვაწეროთ ხელს ამ ხელშეკრულებასო და ეს კაცი უკან წავიდა. წასვლის წინ მან თქვა წინასწარმეტყველური ფრაზა – თუ მთავრობას ეშინია ქუჩაში გამოსული 100 კაცის და ვერ აცნობიერებს, რომ ფუნდამენტალურ ღირებულებებზეა ლაპარაკი, ამ მთავრობას დიდი დღე არ უწერია. ამიტომ 100 ათასი კაციც რომ გამოსულიყო ქუჩაში, მე

მაინც ამას გაგაკეთებდი“-ო.

სრული პასუხისმგებლობით ვაცხადებთ, რომ ეროვნული სარწმუნოების (ჩვენს სინამდვილეში — მართლმადიდებლობის) მნიშვნელობისა და ქვეყნის ცხოვრებაში მისი როლის იგნორირებით ადვილად ვიღებთ სხვათა ისტორიული გამოცდილებით უკვე დაწუნებულ მოდელებს. ამის შედეგად საქართველოს, როგორც დამოუკიდებელი სუვერენული სახელმწიფოს, ეროვნული თვითმყოფადობა, ეროვნული კულტურა და ეკონომიკა ნადგურდება. „ქვეყანა“ (ბანანების რესპუბლიკა), რომელიც დღიურად ცხოვრობს იმ ნასუფრალით, რასაც მისთვის უცხოელი პატრონები გაიმეტებენ, განწირულია დასალუპავად. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ეს არის ცივილიზებული ფორმით ერის (ამ კონკრეტულ შემთხვევაში — ქართველი ერის), შესაბამისად, მისი ეროვნული სახელმწიფოებრიობის კვდომის ნელი, მაგრამ შეუქცევადი, პროცესი.

გადავხედოთ ისტორიას: საუკუნეების განმავლობაში იხვეწებოდა საქართველოს ხელისუფლებისა და ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის თანაარსებობისა და თანამშრომლობის ფორმები; საუკუნეების განმავლობაში საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ქვეყნის მესვეურებთან ერთად სახელმწიფოს ინტერესების, ეროვნული თვითმყოფადობისა და მისი დამოუკიდებლობის სადარაჯოზე იდგა. საქართველოს პოლიტიკური ცხოვრება მეოთხე საუკუნიდან მოყოლებული ეროვნულ-რელიგიურ საწყისებზე აგებული სისტემა იყო, რომლის ძირეული კომპონენტები მართლმადიდებელი ეკლესია, ქართული ენის სახელმწიფო სტატუსი და სპეციფიკური ზნეობრივ-ეთიკური ნორმები იყო.

რუის-ურბნისის საეკლესიო კრების შემდეგ სახელმწიფომ და ეკლესიამ გაერთიანებული ძალით ქვეყნის განმტკიცებისათვის დაიწყეს ბრძოლა და ვიდრე ეს ორი მთავარი ძალა ერთად მოქმედებდა, საქართველო ყოველთვის ძლიერი იყო.

მიუხედავად რვაგზის ლაშქრობისა, თემურ-ლენგი იძულებული გახდა 1403 წლის ხელშეკრულებით საქართველოს მოსახლეობა მართლმადიდებლად ედარებინა. პიროვნება, რომელიც ქართველი ხალხის იდეოლოგიური განადგურებისათვის იბრძოდა, იძულებული გახდა საქართველოს სახელმწიფო რელიგიად მართლმადიდებლობა გამოეცხადებინა.

საერთოდ, ქართული მართლმადიდებლობა სახელმწიფოს შემადგენელი ნაწილი ყოველთვის იყო და დღესაც უნდა იყოს. იგი, როგორც იდეოლოგია ეროვნული სახელმწიფოს მოწყობისათვის ნორმალურმა ხელისუფლებამ გვერდში უნდა ამოიყენოს. მაგრამ რა ხდება? გარკვეული ძალები საქართველოს სულიერი ოკუპაციის (რაც ფიზიკური დეგრადაციის ტოლფასია) გზით ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის, იმ ეკლესიის, რომელმაც ქვეყნის გაერთიანებასა და ეროვნული დამოუკიდებლობის შენარჩუნებაში გადამწყვეტი როლი შეასრულა, მძევლად აყვანას ცდილობენ. ამჟამინ-

დელი ხელისუფლება ფაქტობრივად ზურგს აქცევს ქვეყნის სიძლიერის ერთ-ერთ ძირითად საყრდენს და უცხოეთიდან სამადლოდ გადმოგდებულ ნასუფრალს დახარბებული, მის ხელის მოსამსახურე ბიჭად იქცევა. ყოველივე ეს კი ქვეყანას დამოუკიდებლად არსებობის უფლებას უსპობს.

ჩვენს ქვეყანაში უცხო რელიგიური კონფესიებისადმი და სექტები-სადმი იურიდიული სტატუსის მინიჭების შესახებ მიღებული კანონი თავისი არსით არა მარტო საქართველოს მიმართ ანტისახელმწიფოებრივი (ანტიეროვნული), არამედ ანტიევროპულიცაა. ევროპული სამართლის მოთხოვნით კონკრეტულ ქვეყანაში ცალკეული რელიგიური გაერთიანების უფლება და მოვალეობა მათი ღვაწლის, დამსახურებისა და ამ ქვეყნის დღევანდელი სასიცოცხლო ინტერესების შესაბამისად განისაზღვრება. ეუთოს რეკომენდაციებში ხაზგასმულია: კონკრეტულ ქვეყანაში რელიგიური ორგანიზაციები შეიძლება განსხვავებულ მდგომარეობაში იმყოფებოდნენ იმიტომ, რომ მათი ისტორიული როლი ამ ქვეყნისა და ერის ცხოვრებაში განსხვავებულია. ევროკავშირში დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, ქვეყანაში არის ერთი დომინანტი ეკლესია და არის ასევე სხვადასხვა ეკლესია იმისდა მიხედვით, თუ რა როლი ენიჭებათ მათ ქვეყნის უსაფრთხოების დაცვა-განმტკიცების საქმეში.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ საქართველოში არსებული ყველა უცხო რელიგიური გაერთიანება და სექტა სხვა ქვეყანაში არსებული შესაბამისი ორგანიზაციებიდან იმართება და ფინანსდება. აქედან გამომდინარე, ქართულ მართლმადიდებელ დომინანტ ეკლესიასთან უფლებრივი გათანაბრება კი არ უნდა მოხდეს, არამედ მათი მოქმედების მიმართულება და უფლებადაცვითი საზღვრები უნდა დარეგულირდეს საქართველოს ეკლესიისა და სახელმწიფოს ერთობლივი შეთანხმებით იმ უცხო ორგანიზაციასთან, რომლისგანაც ეს სექტა თუ გაერთიანება იმართება.

საღლეისოდ ჩვენს ქვეყანაში არსებულ უცხოეთიდან მართულ კონფესიებსა თუ სექტებს, სამწუხაროდ, ფინანსური და ადამიანური რესურსების თვალსაზრისით, უფრო მეტი შესაძლებლობანი გააჩნიათ, ვიდრე ჩვენს დომინანტ დედაეკლესიას. როდესაც ხელისუფლება ერთი ხელის მოსმით ყველა რელიგიურ დაწესებულებას კანონით ერთნაირ პირობებსა და უფლებებს ანიჭებს, ამით ქართულ სამოციქულო ეკლესიას დისკრიმინაციულ პირობებში აყენებს. აქედან გამომდინარე, იქმნება შთაბეჭდილება, რომ მთავრობა ქართული დამოუკიდებელი სახელმწიფოსა და ეროვნული ეკლესიის შესუსტება-დაკნინების მიზნით შეგნებულად ლობირებს იმ უცხო ძალებს, რომლებსაც საკუთარი იდეოლოგიური, რელიგიური, ფინანსური ანტიქართული პოლიტიკური ინტერესები გააჩნიათ ჩვენს ქვეყანაში.

მიუხედავად მეფის რუსეთის მხრიდან გაძლიერებული ზეწოლისა და მცდელობისა დღემდე „შეგვრჩა ტერიტორია, თუმცა თანდათან მას სხვა ელემენტები იჭერდნენ და ჯალაც იჭერენ. მალე გამოგვეცლება ხელიდან

თუ ყოველი ღონე არ ვიდონეთ მისი დაცვისათვის... შეგერჩა ოჯახი ქართული ტრადიციებით, თუმცა მას უცხო ზნე და უცხო ელფერი დაეუტყო... შეგერჩა ჩვენი მიწა-წყალი და სიმდიდრე, ჩვენი მეურნეობაც არსებობს, თუმცა ჩვენსავე ქვეყანაში სხვები გვჯობნიან, სხვები სარგებლობენ ჩვენზე მეტად ჩვენი სიმდიდრითა... შეგერჩა ჩვენი სარწმუნოება... შეგერჩა შეგნება ჩვენი ეროვნებისა, თავმოყვარეობა, თუმცა იგი სუსტია და... ძლიერი სულიერი ერთობაა საჭირო, რომ საქართველომ მძლავრად იგრძნოს საკუთარი არსებობა“ [2, 235-236].

„ერთიანი მსოფლიო საზოგადოების ჩამოყალიბებისა და ახალი მსოფლიო წესრიგის მოწყობის“ ქართველ მსახურებს მიხაკო წერეთლის სიტყვებს შევახსენებთ: „ერთი საზოგადოების შექმნა შეუძლებელია, რადგან მრავალფეროვნება კანონია ბუნებისა და სოციალურ ორგანიზმთა ცხოვრებას მას ემორჩილება. მრავალფეროვნება არსებულ საზოგადოებათა და რასათა, აგრეთვე, მრავალფეროვნება გარემოთა დედამიწის ზურგზე შეუძლებელ-ჰყოფენ ერთად-ერთ საკაცობრიო საზოგადოებასა... შეუძლებლობის გარდა ასეთი ერთობა არც სასურველია. იგი სიკვდილია ინდივიდუალურობისა, ორიგინალობისა. იგი მოსაწყენია და მკვლელი შემოქმედებისა“ [2, 239].

საერთო ეროვნული ორიენტაცია და რელიგია, ეს ისეთი ფასეულობებია, რომელსაც შეუძლია ხელისუფალთა უარყოფით ქმედებებს ხელი შეუშალოს და მათ სწორი ორიენტაცია მისცეს. ამიტომაც მთელი აგრესიულობით იბრძვის ამ ღირებულებების წინააღმდეგ საქართველოში ნაწვიმარზე სოკოებივით მომრავლებული და უცხოეთიდან უხვად დაფინანსებული სხვადასხვა რელიგიური კონფესია, სექტა თუ არასამთავრობო ორგანიზაცია – ინსტიტუტი (რომლებსაც, სამწუხაროდ, დიდი გავლენა აქვთ საქართველოს დღევანდელ ხელისუფლებაზე). მათი დამსახურებაა, რომ „მამა-მარჩენალი“ ამერიკის შეერთებული შტატები საქართველოს ისე უყურებს და ისე ექცევა, როგორც საკუთარ კოლონიას. ამ პოზიციიდან გამომდინარე, ამერიკელები არ მოითმენენ საკუთარ კოლონიაში მართლმადიდებლობის გაძლიერებას. ვერც ერთ მართლმადიდებელ ქვეყანაში ისინი ვერ დამკვიდრდნენ იმიტომ, რომ მართლმორწმუნე ხალხებისათვის მიუღებელია მათი ღირებულებები.

ქართული კულტურა ქრისტიანული კულტურაა. ამ კულტურასთან ერთიანობაში ზედაეს ყოველი ქართველი თავისი ქვეყნის მშვიდობასა და სულიერების იდენტიფიკაციას. ერის სულიერ საყრდენს მისი მშობლიური კულტურა წარმოადგენს; ერი მისი კულტურით იცნობა. ერში თუ კულტურული მემკვიდრეობის გენეტიკური ზსოვნა ცოცხლობს, მისი ახალ, უსახურ ერად გარდაქმნა შეუძლებელია. ქართული თვითმყოფადი კულტურის მთავარი საყრდენი კი არის ტრადიციები, ენა და სარწმუნოება. ამიტომაც წარმოებს გლობალისტებისა და მათი ქართველი მსახურების

(ხელისუფლების) მხრიდან ამ ფენომენებზე (სამეულზე) ასეთი გააფთრებული და აღვირაზსნილი შეტევა.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ საერთოდ, „მამული, ენა, სარწმუნოება“, ეს სამი საკრალური სიტყვა ერთიანობაში ქმნის სამშობლოს ფენომენს. ჩვენს ქვეყანაში მცხოვრები სხვა ეთნიკური ჯგუფებისაგან განსხვავებით, ჩვენ, ქართველებს, სხვა სამარქაფო სამშობლო არ გაგვაჩნია, ამიტომ თვალის ჩინივით უნდა მოგუფრთხილდეთ მას. საერთოდ, „მამული, ენა, სარწმუნოება“ ისტორიული ცნებებია და არა ყოფითი ჭეშმარიტება. ეს არის ის უმთავრესი საყრდენი, რომელსაც სახელმწიფო ძლიერება ეფუძნება. ამ სამი ინსტიტუტის მეშვეობით ქართველი ერი (და საერთოდ ყოველი ერი) საკუთარ ინდივიდუალურობას, ეროვნულ თვითმყოფადობასა და ეროვნულ თვითშეგნებას ინარჩუნებს. „მამული, ენა, სარწმუნოება“ — ეს ისეთი სასიცოცხლო ფენომენია, რომელიც ქართველმა ხალხმა საუკუნეების მანძილზე ფიზიკურ-სულიერი გადარჩენის ძირითად საყრდენად აირჩია. სიტუაციების ცვლილებებისას იგი ხშირად პირველ ადგილზე სარწმუნოებას წამოსწევდა, რადგან ერის კონსოლიდაციის საქმეში სარწმუნოება, და შესაბამისად ეკლესია, უფრო მნიშვნელოვან როლს ასრულებდა, ვიდრე საერო ხელისუფლება, ვინაიდან სარწმუნოება წარმოადგენდა იმ ძირითად ზერხმალს, რომელზეც ეროვნული ცნობიერება იყო დაშენებული.

დღეს ჩვენი ხელისუფლების მიერ გატარებული რიგი ღონისძიებები (ტერიტორიების გასხვისება, ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის შეგნებულად იგნორირება, მოქალაქეთა საბუთებიდან ეროვნებისა და მამის სახელის გაქრობა, მართლმადიდებელი ეკლესიის მნიშვნელობისა და დამსახურების დაკნინება-დასუსტების მცდელობა და ა. შ.) პირდაპირ მიმართულია ქართველი ერის უნიფიკაციისაკენ, რასაც თავის მხრივ ავტომატურად მოჰყვება ეთნოციდი. ფაქტია, ზემოთ ჩამოთვლილი სამი უმნიშვნელოვანესი ღირებულების (მამული, ენა, სარწმუნოება) გარეშე სახელმწიფო არ არის სახელმწიფო. საქართველოს ხელისუფლებამ, ეკლესიამ და მოსახლეობამ ერთობლივად უნდა გაითავისოს, რომ ქვეყნის დამოუკიდებლობის შენარჩუნება, განვითარება და გაძლიერება არა სხვათა ბრმად მიმბაძველობით, ან გარედან უცხო ძალების მიერ თავსმოხვეული ბრძანება-მითითებებით, არამედ ეროვნულ ღირებულებებზე დაყრდნობით უნდა მოხდეს. დღევანდელ ვითარებას კარგად თუ შევხედავთ, დავინახავთ, რომ სწორედ ძირითადი ეროვნული ღირებულებების — მამულის გასხვისებით, ენის ანგლოფიცირებით (უფრო მართებული იქნება თუ ვიტყვით — მოდერნიფიცირება-ამერიკანიზაციით), ქართული მართლმადიდებელი სარწმუნოების დაკნინება-დასუსტებით, ეროვნული თვითმყოფადობის იგნორირებით (ოღონდ ევროპელებად ჩაგვთვალონ) სულ მოკლე ხანში ქართველობა თავის ისტორიულ სამშობლოში — საქართველოში ეთნიკურ

უმცირესობად იქცევა. სახეზე გვაქვს, არც მეტი, არც ნაკლები, თეთრი გენოციდის კლასიკური ფორმა, რომელსაც გარედან უცხო ძალების დაკვეთითა და უხვი ფულადი დაფინანსებით სამთავრობო თუ არასამთავრობო ორგანიზაციების დიდი უმრავლესობა შეგნებულად ახორციელებს. დროულად თუ არ განხორციელდა სათანადო ღონისძიებები, გარედან თავს მოხვეული ე. წ. „გლობალიზაციისა“ და „მსოფლიოს ახალი წესრიგის“ მესვეურთა ფინანსური და იდეოლოგიური ზეწოლის პირობებში საქართველოს სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობასა და ეროვნულ თვითმყოფადობას კატასტროფა ემუქრება.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ი. ჭავჭავაძე, თხზულებანი, თბ., 1985.
2. მ. წერეთელი, ერი და კაცობრიობა, თბ., 1990.
3. მართლმადიდებლობასა და ლათინო-პაპიზმს (კათოლიციზმს) შორის არსებული განსხვავებანი, თბ., 2004.
4. ს. საჯაია, „დემოკრატიული“ გადაგვარებით „ცივილური“ გადაშენებისაკენ, თბ., 2005.
5. ქართული მწერლობა, 9, თბ., 1988.
6. ქართული მწერლობა, 1, თბ., 1987.
7. თ. იველაშვილი, კათოლიკობა საქართველოში, თბ., 2009.
8. თ. იველაშვილი, ეთნიკური უმცირესობები და კონფლიქტური სიტუაციები საცხე-ჯავახეთში//კრ. „ქართველოლოგია“ 6, თბ., 2010.
9. დ. მელიქიშვილი, ქართული ენის მდგომარეობა დღეს 2008 წლის 14 აპრილისათვის//კრ. „ქართველოლოგია“, 4, თბ., 2008.
10. В. Саркисян, Джавахк в 1988-2008 гг., Ереван, 2009.
11. А. Саносян, ...еще и белый геноцид, Ереван, 2006.
12. გაზ. „საქართველო და მსოფლიო“, 20, 2011.
13. „საპატრიარქოს უწყებანი“, 26, 2011.
14. მ. თამარაშვილი, ქართული ეკლესია დასაბამიდან დღემდე, თბ., 1995.
15. ი. იამანიძე, ქართული ენა საფრთხეშია//სამი საუნიჯე, 1, თბ., 2011.
16. თ. იველაშვილი, როცა დუმილი ღალატის ტოლფასია//ანალები, 6, თბ., 2010.
17. გაზ. „საქართველო და მსოფლიო“, 31, 2011.
18. სომხეთი — მტერი თუ მოყვარე, თბ., 2005.